[א] מנין למתעסק בקדשים שהוא פסול שנאמר [1] ושחט את בן הבקר לפני ה' עד [א] שתהא שחיטה לשם בן בקר א"ל זו בידינו היא לעכב מנין א"ל [2] לרצונכם תזבחוהו לדעתכם זביחו [א]: [ב] שאין המחשבה הולכת אלא אחר העובד: מתני' דלא כי האי תנא דתניא [3] א"ר אלעזר [ב] ברבי יוסי שמעתי שהבעלים מפגלין אמר רבא מ"ט דרבי אלעזר ברבי יוסי דאמר קרא [3] והקריב המקריב אמר אביי רבי אלעזר ברבי יוסי ורבי אליעזר ור"ש בן אלעזר כולהו סבירא להו זה מחשב וזה עובד הויא מחשבה רבי אלעזר ברבי יוסי הא דאמרן רבי אליעזר דתנן [ג] [ג] השוחט לעובד כוכבים שחיטתו כשרה [ד] ורבי אליעזר פוסל ר"ש בן אלעזר דתנן [ג] [ה] כלל אמר רבי שמעון בן אלעזר כל שאין כשר להצניע ואין מצניעין כמוהו הוכשר [ד] לזה והצניעו ובא אחר והוציאו [ו] נתחייב זה במחשבה של זה תרוייהו [ה] אית להו דרבי אלעזר ברבי יוסי השתא בחוץ אמרינן בפנים מיבעיא רבי אלעזר ברבי יוסי לית להו [ו] דתרוייהו דלמא בפנים הוא (א) דאמרינן בחוץ לא אמרינן ר"ש בן אלעזר אית ליה דר' אליעזר השתא בשבת אמרינן בעבודת כוכבים מיבעיא רבי אליעזר לית ליה דרבי שמעון בן אלעזר דלמא בעבודת כוכבים הוא דאמרת כעין בפנים [ז] אבל [ז] שבת מלאכת מחשבת אסרה תורה:

הדרן עלך בית שמאי

איזהו מקומן של זבחים קדשי קדשים [ד] שחיטתן בצפון פר ושעיר של יום הכיפורים שחיטתן בצפון [ה] וקיבול דמן בכלי שרת בצפון [ו] ודמן טעון הזיה על בין הבדים ועל הפרוכת ועל מזבח הזהב מתנה אחת מהן מעכבת שירי הדם היה שופך על יסוד מערבי של מזבח החיצון ואם לא נתן לא עכב: [ז] פרים הנשרפים ושעירים הנשרפים שחיטתן בצפון וקיבול דמן בכלי שרת בצפון ודמן טעון הזיה על הפרוכת ועל מזבח הזהב מתנה

למתעסק בקדשים. שוחט קדשים ולא בכוונה אלא כמתעסק בדברים אחרים: **בידינו הוא.** ראיה זאת כבר ידענו אותה ומיהו מלוה הוא דנפקא לן [ח] ולא עיכוב: **שמעתי שהבעלים מפגלין.** בעבודת הכהן אם קיבל הכהן בשתיקה וחישבו הבעלים עליה על פיגול הוי פיגול: **והקריב המקריב.** קרבנו בפרשת נסכים כתיב והקריב המקריב קרבנו לה' (במדבר טו) אלמא [ט] מקריב קרבנו קרי ליה הלכך הוו להו בכלל ח) המקריב לא יחשב: **ורבי אליעזר פוסל.** התם מפרש בהדיא שסתם מחשבת עובד כוכבים לעבודת כוכבים ואע"ג דלא איהו שחיט לה פסול: **שאין כשר להצניע.** במסכת שבת כגון דם נדה או איסור (או) הנאה: **ואין מצניעין כמוהו.** שכשר הוא להצניעו אם היה [י] שיעורו אבל שיעורו של זה מועט הוא ואין אדם חושבו להצניעו: **ובא אחר והוציאו.** בשבת לרה"ר חייב דחשיב מלאכה מפני מחשבתו של זה שהוכשר לו והצניעו: **ותרוייהו.** רבי אליעזר ור"ש בן אלעזר: **השתא בחוץ.** בעבודת כוכבים ושבת דלא כתיבא בהו מחשבה בהדיא אמרינן זה מחשב וזה עושה הוי מחשבה: **בפנים.** בקרבנות דמחשבה בהו כתיבא מיבעיא: **בפנים הוא דאמר.** משום דעיקר מחשבות [יא] בקרבנות כתיבא: **אבל בחוץ.** כגון עבודת כוכבים ושבת לא: **בעבודת כוכבים מיבעיא.** דעבודת כוכבים דומיא דעבודת פנים חייב בה רחמנא כדאמרי' בארבע מיתות (סנהדרין ס:) זובח לאלהים יחרם בלתי לה' [יב] עבודות הראויות למקום חייב בהו בעבודת כוכבים בין שדרכה בכך בין שאין דרכה בכך הלכך לענין מחשבה נמי איכא למיגמרה מבפנים [יג]: **מלאכת מחשבת אסרה תורה.** שנסמכה [יד] שבת לפרשת המשכן בויקהל ט) ומלאכת [טו] מחשבת שהעושה אותה מתכוין למלאכה גמורה אלא ששגג בשבת או סבור שמלאכה זו מותרת וזה [טז] שיעור זה חשוב בעיניו אינו מתכוין למלאכה:

הדרן עלך בית שמאי

קדשי קדשים. כולן בכלל חטאות ואשמות ועולה ושלמי ציבור ומיהו משום דחלוקין במתן דמים או בהקטרתן הדר תני להו כל חד וחד באפי נפשיה לפרש הלכותיהן: **שחיטתן בצפון.** ובגמ' מפרש מ"ט לא תנא וקבול דמן ומ"ש דתנן חטאות הפנימיות ברישא: **פר ושעיר של יום הכפורים כו'.** בגמ' יליף טעמא מנא לן דשחיטתן וקיבול דמן בכלי שרת [יז] בצפון: **בכלי שרת.** דכתיב בעולה [יח] בסיני וישם באגנות (שמות כד) וממנה למדו י) כל הזבחים בהיקש ליטעון כלי: **הזיה על בין הבדים.** כ) עומד בין שני בדי ארון ומזה א' למעלה וז' למטה כנגד עובייה של כפרת ולא היו נוגעים בה: **ועל הפרכת.** כדכתיב וכן יעשה לאהל מועד (ויקרא טז): **ועל מזבח הזהב.** כדכתיב ויצא אל המזבח וגו' באחרי מות [שם]: **מתנה אחת מהן מעכבת.** כדאמרי' בפ' בית שמאי (לעיל דף לט:): **שירי הדם היה שופך על יסוד כו'.** יליף בגמ' [נא.]: **ואם לא נתן.** שירים הללו ליסוד לא עיכב הכפרה. ובגמ' [נב.] יליף לה בברייתא יכול יעכבנו כו': **פרים הנשרפים.** פר העלם ופר כהן משיח שאין נאכלין לכהנים אלא נשרפין חוץ לירושלים כדכתיב בהו אל שפך הדשן ישרף (ויקרא ד) וילפינן בסדר יומא (דף סח.) שהוא חוץ לירושלים: **ושעירים הנשרפים.** שעירי עבודת כוכבים שהוקשו לפר העלם לכל דבריהם בפרק בית שמאי [לעיל לט:]: **הזיה על הפרוכת.** כתיב בהו אבל בין הבדים לא כתיב בהו כדכתיב בפר יום הכפורים והזה באצבעו על פני הכפרת וגו' (ויקרא טז):

מנין למתעסק בקדשים שהוא פסול. פ"ק דחולין (דף יג.) נ) פירש בקונטרס כגון מתעסק בסכינו להגביהו [או] לזורקו וקשה דכה"ג אפילו בחולין פסול לרבנן דפליגי עליה דרבי נתן מ) ובעו כוונה ואפי' מתכוין לחתיכה כגון זרק סכין לנועצה בכותל דחשיב מתכוין לחתיכה כדמוכח פ"ב דחולין (דף לא:) אפ"ה פסלי רבנן עד שיתכוין לחתיכת סימנין [יט] אף על גב דאינו מתכוין לשחיטה להתיר בשר ודאי מכשרי כדקאמר התם ורבנן נהי דלא בעו כוונה לזביחה לחתיכה מיהא בעינן פירוש לחתיכת סימנין אבל חתיכה אחרת לא דזרק סכין לנועצה בכותל מתכוין לחתיכה הוא ופסלי רבנן ונראה [כ] האי מתעסק דקדשים היינו מתכוין לחתיכת סימנין ולא לשם זביחה דבחולין כשר ובקדשים פסול ועוד יש מתעסק אחר כגון משום חולין [כא] דהיינו כסבור שהן חולין וכולהו מושחט את בן הבקר נפקי:

הדרן עלך בית שמאי

איזהו מקומן: קדשי קדשים שחיטתן בצפון. ה"ר אפרים היה מדקדק מכאן דלא בעינן סכין [כב] בשחיטה מדלא קתני שחיטתן בכלי שרת בצפון כדקתני גבי קבלה וקיבול דמן בכלי שרת בצפון ומתוך כך אתיא שפיר הא דאמר בפ"ק דחולין (דף ג.) כגון שבדק קרומית של קנה ושחט בה דלא בעי כלי שרת [כג] וכן משמע קצת בפסחים פ' ואלו דברים (דף סו.) שהיה כל אחד מביא סכינו מתוך ביתו [כד] ואי אפשר לומר כן דבסוף התודה (מנחות פב:) ובסוף דם חטאת (לקמן צז:) דריש מדכתיב ויקח את המאכלת דעולה טעונה כלי וילפינן [כה] מיניה כולהו ובסוטה פרק היה מביא (דף יד:) משמע דסכין מקדש ליה לדם ועוד בריש התודה (מנחות עח:) איכא למ"ד סכין אלימא מכלי שרת דאף על גב דלית לה תוך מקדשא והיא קרומית של קנה איכא למימר שתקנה ועשאה כלי [כו] וכר' יוסי בר' יהודה דאמר בפרק היה מביא (סוטה יד:) דעושין כלי שרת דעץ והיא דאלו דברים (פסחי' סו.) אימר [כז] כל אחד הקדיש סכינו בערב שבת והאי דלא תנן הכא שחיטתן בכלי שרת בצפון כדתנן בקבלה לא דמי דבקבלה נמי לא הזכיר הכלי אלא משום דבעי שיהא גם הכלי בצפון לאפוקי אם הבהמה בצפון והכלי בדרום והדם מקלח בתוכו תדע דבכל הנהו דבעו לפון קתני שחיטה [כח] כו' וקיבול דמן בכלי שרת בצפון וגבי קדשים קלים ששחיטתן בכל מקום בעזרה לא קתני וקיבול דמן בכלי שרת אע"ג דבעי קבלה בכלי שרת וכן לעיל פרק שני (דף כו.) דתניא קדשים קלים ששחיטתן בפנים וקבול דמן בכלי שרת בפנים אתא לאשמועינן שצריך שיהא הכלי בפנים לאפוקי אם רוב הכלי בחוץ ומיעוטה בפנים [כט] אע"פ שאין הדם בפנים [ל] נפסל ביוצא דמקבל במיעוט שבפנים אי נמי משום דאיכא אדם מגורע שמתקבל ביד איצטריך

[illegible] קבול דמן בכלי שרת, לא דמי [דלא תני ליה] אלא משום דבעי שיהא הכלי שרת כולה בצפון לאפוקי דאי הוי רובו בדרום [illegible] באותו מיעוט שבצפון מ"מ כשהוא [מקבל] הדם בכלי בטל אגב רוב הכלי שבדרום דאגד כלי שמיה אגד ולא הוי [illegible] אינו צריך להיות הסכין כולו בצפון דהא אפילו אם הסכין רובו בדרום רק ששוחט במיעוט הסכין שבצפון כשרה וגם [לא] [illegible] שחיטה בצפון. ומיהו אמת דלא בעינן כלי שרת ורא"ה מתוספתא דמנחות כו'. ואינו רוצה לומר [דאינה טעונה] כלי [illegible] מויקח [את] המאכלת, אלא דאינה טעונה כלי שרת קאמר. [וקשה] למורי דמאי [שנא] שחיטה משאר עבודות. וכ"ת [illegible] כשרה בזר (מנחות ט.) וטעונה כלי שרת. ותירץ דבלילה דאינה כי אם בקדשים אע"ג דכשרה בזר הויא כשאר קדשים לענין [illegible] שייכא בחולין כמו בקדשים, (ו)לכך אע"פ שהצריך כלי לא בעינן כלי שרת. וא"ת כיון דגלי קרא בשחיטה דבעיא כלי מויקח

במיעוט כלי שבצפון דסגי בכך, לכך תני כלי שרת בצפון לומר לך דבעינן רוב הכלי בצפון שהדם מתקבל בתוכו ולא [illegible] אבל גבי סכין לא שייך למימר האי טעמא. ותדע דכל התלמוד דקתני וקיבול דמן בכלי שרת בצפון משום הכי הוא [illegible] תני וקבול דמן בכלי שרת] וכן משמע התם דקאמר סכין מקדשא ליה לצואר בהמה אלמא משמע דכלי שרת הוא [illegible] אינו כלי שרת והא דקאמר התם סכין מקדשא ליה לשחיטה אינו רוצה לומר שהוא כלי שרת אלא משום שהוא [illegible] התודה (מנחות עח:) דלא בעינן כלי שרת לשחיטה דקאמר גבי סכין ועדיפא מכלי שרת דאף על גב דלית ליה תוך [illegible] הול"ל ועדיפא משאר כלי שרת, אבל ר"ל עדיפא מכלי שרת ממש דהואיל והצריך הכתוב כלי לשחיטה ואף על גב [illegible]

אחרות מתלמיד מהר"פ ז"ל):

מסורת הש"ס

א) מנחות ק: חולין יג. לח:, ב) [חולין לח:], ג) חולין לח:, ד) ע' ירוש' ביצה פ"א ה"א, ע"ז פ"ב ה"ג וה"ז, ה) שבת עג. לא., ו) ירוש' שבת פ"א ה"א, ז) [ביצה יג: חגיגה י: ב"ק כו:], ח) סנהדרין סב: כריתות יט:, ט) ויקרא ז יח, י) שמות לה, כ) לקמן צז:, ל) יומא נז:, מ) ד"ה מנין, נ) חולין יב:

הגהות הב"ח

(א) גמ' בפנים הוא דאמר בחוץ לא אמר ר"ש:

שינויי נוסחאות

א] נ"ל זבחו (ש"מ): ב] נ"ל אליעזר (רעב"ץ, ד"ו, וכ"ה בחולין), ונ"ל דלכן כלל שעמוד: ג] נ"ל דתניא (ש"מ וכ"ה בשבת): ד] נ"ל והוכשר (שמכ"י וכ"ה בשבת): ה] תרווייהו (ש"מ ובר"ש): ו] ליה (ש"מ): ז] נ"ל פנים (ש"מ): ח] לן מינה (ש"מ): ט] אלמא בעלים נמי מקריב קרי ליה (שמכ"י): י] היה בו שיעור אבל וכו' נ"ל (ש"מ): יא] נ"ל מחשבה (ש"מ): יב] לה' לבדו (ש"מ): יג] נ"ל מפנים (כ"י וד"ו וראש): יד] שנסמכה פרשת שבת לפרשת מלאכת המשכן נ"ל (ש"מ): טו] ומאי מלאכת (ש"מ): טז] וזה שאין שיעור (צבה"ז): יז] מיגות בכלי שרת (ש"מ): יח] נ"ל בעולת סיני (ש"מ וכתה"י): יט] בש"מ נוסף אבל לא מתכוון לחתיכת סימנין: כ] בדפוסי ונציא והשתא האי: כא] חולין דהכא דפסלוהו דהיינו כסבור שהן חולין דפסול משום מתעסק וכולהו מושחט וכו': כב] בכלי שרת בשחיטה נ"ל (שמכ"י): כג] בש"מ נוסף שהרי אין עושין כלי שרת של עץ ואפילו הכי שוחטין בקרומית. וכ"ה בכ"י: כד] בש"מ נוסף מי שפסחו טלה תוחב לו (בצוארו) [בצמרו] מי שפסחו גדי תוחב לו בין קרניו: כה] וילפינן כולהו מעולה (ש"מ): כו] נ"ל כלי שרת (ש"מ): כז] נוסף ונ"ל אבל כל אחד יש לומר שהוא כלי כו' (צ"ק): כח] תיבות שחיטה כו' נמחק (ש"מ): כט] גירסת נ"ק ומקבל הדם במיעוט שבפנים אע"פ שאין הדם שבפנים נפסל ביוצא. א"כ צ"ל וכעי"ז בחולין (ג' ע"א): ל] תיבת בפנים נמחק (הג' ד"ס). ובגל' קמ"ל רבים שבפנים: לא] נגל"ל וגם הסכין בטל אגב הבהמה (גליון):

שיטה מקובצת

מתנה אחת מהן מעכבת. הקשה הר"ר אליעזר מטוריש [illegible] מתנות שאין מעכבות על מזבח החיצון [illegible] תוד"ה איזהו. [illegible] באד"ה והא דלא תנן הכא דשחיטתן בכלי שרת בצפון, משום דפשיטא ליה (דכל העבודה) [illegible]

עין משפט נר מצוה

סב א מיי' פ"א מהל' פסה"מ הלכה ג:

סג ב מיי' פי"ד שם הלכה א:

סד ג מיי' פ"ב מהל' שחיטה הלכה כב סמג עשין סג טוש"ע יו"ד סי' ד סע' ג:

א ד מיי' פרק ה מהלכות מעשה"ק הלכה ב והלכה ג:

ב ה מיי' שם הל' ה והל' ג:

ג ו מיי' שם הלכה יב ופ"ד מהלכות עיוה"כ הלכה ג:

ד ז מיי' פרק ה מהלכות מעשה"ק הלכה יג:

תורה אור השלם

1. וְשָׁחַט אֶת בֶּן הַבָּקָר לִפְנֵי יְהֹוָה וְהִקְרִיבוּ בְּנֵי אַהֲרֹן הַכֹּהֲנִים אֶת הַדָּם וְזָרְקוּ אֶת הַדָּם עַל הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב אֲשֶׁר פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד: ויקרא א, ה

2. וְכִי תִזְבְּחוּ זֶבַח שְׁלָמִים לַיהֹוָה לִרְצֹנְכֶם תִּזְבָּחֻהוּ: ויקרא יט, ה

3. וְהִקְרִיב הַמַּקְרִיב קָרְבָּנוֹ לַיהֹוָה מִנְחָה סֹלֶת עִשָּׂרוֹן בָּלוּל בִּרְבִעִית הַהִין שָׁמֶן: במדבר טו, ד

מוסף רש"י

מנין למתעסק בקדשים שהוא פסול. כלומר מנין למתעסק בקדשים, כגון מתעסק בסכין להגביהו או לזורקו ושחט בו קדשים, שלא נתכוין לשום שחיטה [illegible] זו בידינו היא. [illegible] לרצונכם תזבחוהו. [illegible] (חולין יג.). שמעתי. [illegible] והקריב המקריב. [illegible] רבי אליעזר פוסל. [illegible] (חולין לח:).

שיטה מקובצת (המשך)

[illegible]